

Posudek diplomové práce:

Simona Kopecká: Nemocniční kaplan. Právní zakotvení a přehled vývoje duchovní péče a nemocničního kaplanství v České republice.

Autorka se pokusila na základě dostupných dokumentů shrnout vývoj duchovní péče v ČR. Rovnou lze povědět, že tím poskytla cennou službu všem, kdo se touto oblastí zabývají, neboť práce vskutku shromažďuje k danému tématu téměř vše podstatné, a to i v určité historické perspektivě. Protože dokumenty ohledně kaplanské služby obsahují i zmínky o vzdělávání, věnuje se autorka i této oblasti.

Práce začíná tzv. církevními zákony v roce 1949, které „církev dostaly po kontrolu státní moci“ a činnost církví značně omezily. Nijak nespecifikuje, jak se dotkly bezprostředně působení církví ve zdravotnictví, pouze obecně konstatuje, že pastorece závisela „na osobní iniciativě a statečnosti jednotlivých duchovních“ (18), resp. „kněží...docházeli za nemocnými k udílení svátostí“. V diplomové práci by bylo třeba tyto skutečnosti doložit, resp. podat diferencovaněji. Byla místa a doby, kde přinejmenším řádové sestry působily i před rokem 1989. A mnozí faráři nemuseli prokazovat žádnou velkou statečnost, stačilo se domluvit s personálem. Pravdou zůstává, že nebylo možné duchovní péči v nemocnicích institucionalizovat, ač o to církve usilovaly.

Po roce 1989 nastávají změny i v této oblasti. Autorka představuje jak legislativu v oblasti, která se bezprostředně týká církví, tak i zdravotnictví. Ukazuje, že vlastně trvalo dosti dlouho, než byla tato služba v rámci zdravotnictví alespoň blíže legislativně zakotvena, a to ještě pouze ze strany pacienta. Jako „právo přijímat“. Místo kaplana je však uvedeno v Katalogu prací (25). Jak autorka konstatuje, neznámá to, že by si nemocnice či zdravotníci této oblasti nevěšovali. Vzniká řada dokumentů, které s duchovní péčí nějakým způsobem počítají, ba považují za standardní součást péče o pacienty (kodexy, metodická doporučení atp.). Důležitý je v této souvislosti Akreditační standard pro nemocnice. Je trochu škoda, že autorka od této kapitoly neoddělila výrazněji aktivity na straně církví jako zvláštní kapitolu.

Neboť další kapitola (2.) se týká především Dohody o duchovní péči ve zdravotnictví a jejího dodatku, která znamenala určitý kvalitativní přelom v dosavadních jednáních. Autorka spíše jen představuje tento dokument, aniž hlouběji reflektuje jeho význam. To by však mohlo být předmětem rozhovoru u obhajoby.

Logicky navazuje oddíl, pojednávající o vzniku a fungování dvou asociací nemocničních kaplanů. Autorka neskrývá, že vznik dvou asociací vytvořilo určité napětí i komplikace (i ve vztahu ke státu), není však zcela jasné, na čem zakládá své tvrzení, že „čas ukázal, že obě asociace mají své místo v české společnosti... a v ekumenickém duchu (49, fakticky e opakuje na str. 62). Při obhajobě může toto své tvrzení doložit.

Autorka se nevěnuje pouze dokumentům, které definují působení nemocničních kaplanů, věnuje se i oblasti vzdělávání kaplanů. Neboť uvedené dokumenty požadavek vzdělávání obsahují. Diplomantka představuje dva, resp. tři tyto kurzy, je však škoda, že neprovedla jejich bližší analýzu ani je neporovnala s příslušnými dokumenty. Místo toho je zařazen velmi dlouhý citát návrhu nové legislativní změny. Škoda, že autorka nezmínila, že na ETF se konal

další, nově koncipovaný kurz pro nemocniční kaplany v AR 2014-15, mající blíže k často citované Dohodě mezi ČBK a ERC a zohledňující například více klinickou praxi.

V úvodu autorka zdůvodňuje zájem o dané téma dvojitým způsobem: jednak existenciální zkušeností s nemocničním prostředím, jednak profesní praxí v oblasti práva (11). Jako východisko pro předložený typ práce to může být považováno za výhodu. Nejde o prostředí ani dokumentační materiál, které by byly autorce cizí. Avšak zároveň klade podobné východisko na autora o to větší nároky, aby dokázal odstoupit od své subjektivní zkušenosti, aby ji dokázal eventuálně reflektovat a kriticky zúročit. Domnívám se, že se to autorce podařilo jen zčásti. Na mnoha místech bychom si přáli, aby se více pustila do kritického rozhovoru a hodnocení a nezůstávala jen u konstatování a deskripce.

Práce je doplněna přílohami – důležitými dokumenty, které se týkají nemocničního kaplanství. Seznam literatury obsahuje vcelku kompletní seznam důležitých publikací, důležitý je i seznam „ostatních zdrojů“. Příštím badatelům a zájemcům ušetří mnoho práce. Je však škoda, že práce neobsahuje žádný cizojazyčný zdroj, který by umožnil alespoň minimální srovnání se situací v zahraničí a naznačil tak třeba i budoucí směřování české legislativy v dané oblasti.

Po formální stránce nelze práci nic vytknout.

Práci doporučuji k obhajobě. Pro zmíněné nedostatky v oblasti kritického přístupu k dané látce doporučuji hodnocení C-D.

Ladislav Beneš, Dr.
Odborný asistent
Katedra praktické teologie UK ETF

V Praze, září 2015